

HUNGARY

PRISONS AND CAMPS /2506/ /TRANSLATION RECOMMENDED/

M.J.
2 Nov
VII-934/k

Tortures At The UDBA Prison In ESZEK /Yugoslavia/.

SOURCE TRIESTE:

A 35 -year- old skilled worker who escaped from Hungary through Yugoslavia in August 1952.

DATE OF OBSERVATION:

August 1952.

SUMMARY:

See headline, please.

EVALUATION COMMENT:

The behavior of Yugoslav authorities toward subsource is in agreement with previously reported similar cases. Although information is available here on severe treatment of refugees, by Yugoslav police organs this is the first report on such cruelties as related by subsource.

Previous reports originating with this subsource gave the impression that he exaggerates somewhat; therefore, this report should be used cautiously.

x x x

Forrás 1952 augusztus 23-án kelt partra a Duna jugoszláv oldalán, BATINA nevű közeég magasságában. Az erdő-ségben trombitaszót hallott. Jugoszláv katonaság gyakorlatozott ott. Odament, jelentkezett egy katonánál. Onnan elvitték az őrhelyre, ott tartották nappalig. Virradatkor, azaz már nappal autóra ültették és és beszállították ESZEKre.

Itt az UDBA központbavitték először, onnan pedig hamarosan, egy órán belül átvitték a börtönbe. Egyszemélyes zárkába dugták. Reggelit nem kapott. Ebédet adtak: üres levest. Délelőtt folyamán egyszer kihallgatták. A vacsora szintén üres leves volt, kenyér nélkül.

Másnap délelőtt felvitték és megkezdődött az igazi kihallgatás és vallatás. A hangnem mindig fenyegetőbb lett. Állandóan azt követelték: mondja meg, RAKOSI embere-e? Ezt körömszakadtáig tagadta. Következő nap ugyanolyan volt a koszt: üres

/more/

1.

kávét. Délelőtt felláborára állították és úgy vallatták. Fejét le kellett hajtania egész a földig. Mindcsak ezt hajtogatták a RAKOSI embere. Mondja meg, nem lesz utána semmi bántódása. Nem mondhatta ezt, mert nem felelt meg a valóságnak. Ezt csökönyös tagadásnak minősítették. A nyomozó kijelentette: vegye tudomásul, ők szigorúak is tudnak lenni és most három napig nem kap semmit majd enni, - megdögölhet éhen.

Ezt be is váltották. Első nap, amikor felvitték kihallgatásra, gyenge állapotban volt. A vallatás elhúzódott egész délutánig. A nyomozó az ebédjét odavitte és ott ette meg a kiéhezett szemeláttára. Igen izletes ebéd volt, az igazat megvallva, felnagyítva az éhezéssel tántalusi kinjaitó: disznósült piritott burgonyával és leves. Utána megkérdezte tőle, akar-e ilyen ebédet? Ha megmondja, hogy kommunista, hasonló ételt szolgálnak fő számára is. Nem válaszolt.

Második napon a cellában úgy érezte, forog vele az ágy. Felvitték a vallatóhelyiségbe. Egyórát vallatás után a nyomozó felláborára állította és így kellett vallania. Mikor látta, nem bírja ezt a kínzó módszert, megütötte. Utána letette a lábát erre ráfogta a pisztolyt. Azt mondta neki: ütött az utolsó órája, agyonlővi. Vallja be, kinek az embere és ki küldte át. Mondja azt, hogy kommunista és nem lesz bántódása.

Harmadik nap ereje végső fokán volt, leesett az ágyról. Reggel 8 órakor felvitték a vallatóba, három személy jelenlétében folyt a kihallgatása. Egyik alacsony, kövér, bajszos, harminc éves lehetett, jól beszélt magyarul, haja hátrafésült, himlőhelyes az arca. A másik 170 cm. magas, cca 33 év körüli, szintén hátrafésülve hordja a haját, kifogástalanul beszél magyarul. A harmadik magas, kb. 180 cm. feketehaju, 30 éves, rangja alhadnagy.

Ennek a háromnak a jelenlétében történt a vallatás. A kicsi alacsonnyal, mint a minap, ezuttal is ráfogta pisztolyát azzal, hogy agyonlővi. Odaállította a fal mellé, balkezevel fogta a pisztolyt, jobbjaival akkorát ütött rá, hogy összesett. Legnagyobb akaraterejével sem tudott talpon maradni tovább. Arra ébredt fel, hogy a szívét rugdossa.

Ezután még kétszer összesett. Már dél felé járt az idő, amikor hozzá ment egy állítólagos jugoszláv őrnagy, rárivallván: valljon be mindent, mert máskülönben kivégzik, itt pusztul el a fogházban. Ezt inkább a gesztusaiból értette meg, mert az nem beszélt magyarul.

A két másik nyomozóelment és egyedül maradt a kis alacsonnyal, akinek századosi rangja volt. Azzal vigasztalta a forrást: ez még semmi, ami eddig történt délelőtt. Majd a következő hajnalon elmegy érte és majd akkor másként beszélnek.

Forrás mikor visszerült zárkájába a rácson át elbeszélgetett az egyik rabbal, aki elmondta neki: minden

/more/

délben odateszik az ebédet forrás ajtaja elé, de nem adják be. Ekkor a végkép elgyengült magyar menekült azt a kívánságát fejezte ki rabtársának, kérje a feljebb valókat, küldjenek be neki papot, mert nagyon gyengének érzi magát és mert ki akarják végezni. Este történt ez a beszélgetés, az a rab, akivel a rácson át beszélgetett, ZÁGRÁBI volt, foglalkozására nézve pincér egy szállodában, 8 ezer dináros lopással gyanúsították. CSOPA Stefánnak hívták. ZÁGRÁBI címe Petrinska ulica 38/a.

Forrás elbucszott ekkor tőle, mondván, nem fognak már beszélgetni. Vacsoraoasztáskor róla megint elfeledkeztek. A kimerültségtől korán elaludt, éjnek idején ajtót nyitottak rá, érte jöttek a foglások, elvitték ugyanabba a szobába, melyben előző nap vallatták.

Ott már vártak rá. Ott volt az alacsony nyomzó és két másik közeg. Figyelmét megkapta egy hosszú fehér rongy és egy kötél a zseben.

Elérkezvén erre a válságos pontra forrás nem vesztette el lélekjelenlétét, mert érezte, valamit cselekednie kell, még mielőtt valami helyrehozhatatlan bekövetkeznék. Kihuzta magát és keményen a nyomzó szemébe nézett. Normális, de erőyes hangon megkérdezte tőle, mondja meg neki, hol van. Az ezt válaszolta: a jugoszláv államvédelmi hatóság nyomozóhelyiségében, ahol ők, mint magyarul beszélő nyomozók működnek. Forrás hozzáfűzte: köszöni, de eddig ezt sem tudta, mert az egyenruhájuk után ítélve mindig azt gondolta: Magyarországnak egy Jugoszláviába kirendelt hivatalában van.

Feltette még ezt a kérdést a nyomzóknak: Kinek dolgoznak? az oroszoknak vagy az amerikaiaknak? A nyomzó így felelt: 1948-ban szakított Jugoszlávia a Kominformmal.

Akkor miért kineznek olyan embert, aki már volt amerikai védnökség alatt? - kérdezte határozott hangon forrásunk. Erre a váratlan kijelentésre a nyomzó azonnal hangnemet és módszert változtatott. Ezt a kijelentését önvallomásnak vette és megindította haladéktalanul a jegyzőkönyvvezést. Semmiféle kínzást nem hajtottak végre rajta. Akkor pihenni hagyták, de mindjárt adtak neki kenyeret. Reggel kapott feketekávé és papírt vittek neki, hogy írja le önéletrajzát, hogy hol dolgozott, mit csinált idáig. Kényszeríteni akarták arra is, hogy rajzolja le az összes üzemeket, ahol dolgozott. Követelték, hogy minden anyag összetételéről számoljon be, amellyel foglalkozott.

A pénzgnyártásról viszont hallgatott, mert erre felesekették annakidején. Utónyomozásnál, amikor november végén rákerült a sor, a kihagyott részeket elismerte és ismertette magyarában, de írásban akkor sem adta le.

Ezért büntetést róttak ki rá: Levették, cipőt, alsónadrágot, inget elvettek tőle és ilyen állapot-
/more/

3.

ban ledobták egy cement cellába, amelyen nem volt ablakrés. Céljuk az volt ezzel, hogy kicsikarják belőle mindazt, amit eddig elhallgatott.

Élelme továbbra is a fenti volt. A vel-
lában le volt téve egy deszkalap és azon kívül övegszilánkok vol-
tak elszórva. Keztlábosan itt volt január 6-ig. Többször kihallgatták
közben, unszolván őt, miért nem mondja meg az igazat.

Akkor felvitték az emeletre, itt már cel-
latársat kapott: LANTOS Imrét, aki 32 éves, sovány magas, 5 az UDPA al-
kalmi megbízottja volt, t.i. erre az esetre. Ő is emigráns volt és
ráparancsoltak, hogy kell mondania mindazt, amit hóf.-tól hall. Viszont
ezt LANTOS is elárulta az érdekeltnak. Tehát referálását ez utóbbinak
tudtával és beleegyezésével tette. Január 11-én visszaadták elszedett
ruháját, a fogdából kivitték és vonatra tették.

End.